

אלו הן הנחנקין פרק עשירי סנהדרין

פ.ה.

עין משפט נר מצוה

א [מיי פ"ה מהל' חובל
הליא' טוש"ע ח"מ סי' סב
סעי' א']
ב [מיי פ"ה מהל'
ממרים הל' י' ועין
כ"מ סג' לאוין ריט
טוש"ע י"ד סי' רמ"א סעיף
ד']
ג [מיי פ"ג מהל' חובל
ומזיק הל' ג' סג' עשין
ע טוש"ע ח"מ סי' סב
סעיף לה']
ד [מיי ע"ש פ"ה הלכה
ג סג' ע"ש טוש"ע ע"ש
סעיף ב']
ה [מיי פ"ה מהל'
ממרים הלכה י' סג'
לאוין ריט טוש"ע י"ד סי'
רמ"א סעיף ד']

מקלקל נמי מייחייב ור' יהודה יש ללקח דפטור מדתנן צ"ל כל הכלים (שבת ד' קכב:) ומייחייב בסמוך דמחט של יד (מומרת) ליתול זה את הקוץ דמשמע ליה להש"ס דלתיא ככולי עלמא כי הדיא דשליה שבת (ד' קמ.) דלמרי' אכל מוקפה מחמת חסרון כים אפילו ר' שמעון מודה דתנן כל הכלים ניטלין בשבת

חוץ ממסר הגדול ויתד של ממרישה ומנא ליה דמודה ר' שמעון זה אלא משמע ליה דבסממא דהתם מודו כ"ע היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר' יהודה מייחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד ליתול זה את הקוץ אי לא משום דסבירא ליה מקלקל בחצורה פטור ואע"ג דלמרי' צ"ל כירה (שם ד' קמ.) דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה ספק לה כרבי יהודה וצ"ל ספק אכל (כרימות ד' ע"ו:) מסיק ר"ג אליבא דשמואל הנח למינוקות הואיל ומקלקל בחצורה חייב לאו משום דסבירא ליה הכי לשמואל אלא אליבא דמאן דלמרי' קאמר ותדע דבשליה האורג (שבת ד' קק.) אכל שמואל כל פטורי דשבת פטור דלא אסור לזר מהני תלת דפטור ומותר המפיק מורסא ומנא לן דפטור ומותר דתנן מחט של יד (מומרת) ליתול זה את הקוץ ומדשרי ליתול הקוץ ש"מ דקסבר מקלקל בחצורה פטור דממעט מלאכה שאינה צריכה לגופה לא שרינא דהא סבירא ליה דחייב:

ורבי שמעון מלאכה שאינה צריכה ליתול (שם ד' קמ.) הא דקיימא לן הלכה כר' שמעון בגרייה לאו שגגת סקילה היא דאי עבד חריץ הוי כלאחר יד כדליתא שליה פ' כירה (שם ד' קמ:) ועוד דליתא צריכה לגופה ועוד דאפי' לר' יהודה כל אינ מתכוין דלא פסיק רישיה פטור מדאורייתא דלא הוי מלאכת מחשבת וכן משמע דיומא (ד' קמ:) גבי עששיות דלמרי' לירוף דרצנן פ"י כי האי משום דאין מתכוין ולא הוי מלאכת מחשבת והמירו משום דאין שבות במקדש

וכן מוכח בההיא (ד' קמ:) דהמכבד והמרבץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי יהודה דדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן צפרק ספק אכל (כרימות ד' קמ.) דמתעסק שאינו מתכוין מלאכה פטור כ"ש היכא דלאינו מתכוין אלא לגרייה והא דלמרי' רבי יהודה כרימות נתכוין לכבות את העליונות והוצערו התחתונות מאלוהין היינו התם משום דהוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שידע שיצטרע ור' שמעון דפוטור משום דליתא צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מייחייב מקלקל דהצערה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שליה פרק קמא דהגיגה (ד' קמ.) מכלל דבהצערה לא חיישין והא דשרינן לנפול לכתחלה שבת אס להנאת ענמו הוא נרץ אפילו דס חצורי מחבר ה"ט משום דליתא צריכה לגופה ור' אליעזר דליתא צריכה לגופה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלא חשיב תיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו צלל השוואת גומות דבדבר מועט מייחייב משום צונה כדלשכתן (ג' גולדת) ופוקסת וצ"פ כירה (שבת ד' קמ:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום דבסממא דהתם היינו משום דאי מכבד צלל מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר צפרק כירה (ד' קמ.) דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (ד' קמ:) גבי מיחס שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לרף דהוה ליה שגגת סקילה ו"ל דהא דלמרי' הכא קוץ וסילוא משום דחיישין כשמתחיל להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא ייחס צבצול כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג דמייחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אצו דלא נפיק מפן יוסף כיון דליתא מלוה להכות ומשמע בסמוך דאפי' ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקי לה רב חסדא במסרבין צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו ומיהו קשה היכי אתא בן צבל ומומר מאחר כיון דלמרי' כיון דלמרי' פטור במסרבין צו ללאת ואינו יוצא ושמה גלויי מילתא בעלמא הוא דפן יוסף מייחייב אפי' צבנו אע"ג דלרבעים יכנו לא מייחייב צבנו: **והאמר רב** ששת ביישו ובו' מימה דצפ' החובל (ב"ק ד' פו:) צעי רבי אבא צר ממל ציישו ישן ומת מהו ולא איפשיטא והכל פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת ציישו ישן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישן ליואל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתייתן היא צפרק החובל ה' הנבייש את הישן חייב ור"ת גריס והאמר רב ששת ציישו חייב ואיואל ליהרג קאי מיהו אין כל כך מימה אס לא הציא דברי רב ששת צפרק החובל למיפשט היא צעיא דכי האי גוונא אשכחן צנדרים צפרק אין צין המורד (ד' לה:) וס' דליציעיא לן הנהו כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיה ולא מייחייב התם דברי רב הונא צריה דרב יהושע דלמרי' צפרק קמא דקדושין (ד' קמ:) וס' הני כהני שלוחי דרמחמנא וניהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דלאן לא מצינן עבדין ושלוחי דידן עבדי: **הבהו הבאה שאין בה ובו'.** מימה אתא לקי הא פן יוסף לאו שיתן לאזהרת מיתת צ"ד הוא דמייחייב נפקא לן אזהרה למכה אצו כדליתא בצפרי וצירושלמי: שיכול

ור' שמעון אים ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. צפרק המצניע (שבת ד' קמ:) גבי המוציא את המת בצמיה: **מהו שיעשה שליח.** צ"ד לציוו אס נתחייב אצו נדוי או מלקות: **ואחר מי הסיכו.** לקללו ולהכות את חצירו והלא כל ישראל חוהרו על הכאת חציריהם ועל קללתם כדילפינן צ"ד מיתות (לעיל ד' נמ:) אפי' נעשה שליח צ"ד לך דכתיב (דברים כה) ארבעים יכנו וכתיב (במדבר ה) יתן ה' אותך: **ומה מי שמלוה להכותו.** ברייתא תניא הכי במכילתא: **מאי לאו אידי ואידי.**

מלוה ואינה מלוה תרוייהו צמקוס מלוה והא צבנו והא צבחר והכי קאמר וילין אזהרה לנכה אצו: **ומה אחר שמלוה להכותו.** מלוה צמקוס מלוה. דכתיב יכנו: **מלוה שלא להכותו.** יומר מארבעים דכתיב (דברים כה) ולא יוסף פן יוסף צנו שאינו מלוה להכותו אפילו צמקוס מלוה אלמא אצו נעשה שליח לך אינו דין שמוחר שלא להכותו שלא צמקוס מלוה: **ומה צמקוס מלוה שמלוה להכותו.** יומר מארבעים שלא צמקוס מלוה לא כל שכן וילין אזהרה למכה אצו או חצירו מהכא: **בא אחר והכחו וקילו פטור.** קס"ד פטור ממלקות: **ואינו יוצא.** ואשמעי' דצנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו ללאת וקשיא לרב ששת: ה"ג והאמר **רב ששת ציישו ישן ומת חייב.** ציישו ישן ומת תוך שינתו: חייב. דהא מתציישין צניו והאי נמי ל"ש: **מכלל דחייב דקתני גבי צנו** ממון קאמר צממיה והא צבין צה שוה פרוטה מוקמת לה: **אלא.** על כרחך חייב צניו קאמר מיתה: **הכל נמי.** דתני גבי אחר פטור צניו קאמר וממלקות פטר ליה וכתמי מאי שנא: **צעושה מעשה עמך.** וזה שצובר עצירה שחייב מימה לאו עושה מעשה עמך הוא: **האינה קללה.** דכתיב ביה בעמך: **מקשינן.** כלומר גמרינן צמה מצינו. ואיכא דלמרי' היקשא דכתיב מכה אצו ומקלקל אצו גבי הדדי צאלה

המשפטים אלא שמקרא אחד מפסיק צינתים: **אי הכי צנו נמי.** דהא לא כתיב אזהרה צמקלל אצו אלא צמקלל חצרו אצו צכלל עמך צפ' ד' מיתות (לעיל ד' קמ:) דרב פנחס משמיה דרבא צמקת חגיגה כסוף חומר צקודש: **צמקוים.** הראוי להתקיים ולא זה שגומר דינו: מדי

משום דהוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שידע שיצטרע ור' שמעון דפוטור משום דליתא צריכה לגופה ולא צעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מייחייב מקלקל דהצערה ומקלקל דמיפטור בשאר מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שליה פרק קמא דהגיגה (ד' קמ.) מכלל דבהצערה לא חיישין והא דשרינן לנפול לכתחלה שבת אס להנאת ענמו הוא נרץ אפילו דס חצורי מחבר ה"ט משום דליתא צריכה לגופה ור' אליעזר דליתא צריכה לגופה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלא חשיב תיקון לכבוד ולריבון כעין זנין ואפילו צלל השוואת גומות דבדבר מועט מייחייב משום צונה כדלשכתן (ג' גולדת) ופוקסת וצ"פ כירה (שבת ד' קמ:) דהוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום דבסממא דהתם היינו משום דאי מכבד צלל מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו מימה דהא לשמואל קאמר צפרק כירה (ד' קמ.) דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (ד' קמ:) גבי מיחס שפיניה לתת לתוכו מים להפסיר אפי' שיעור לרף דהוה ליה שגגת סקילה ו"ל דהא דלמרי' הכא קוץ וסילוא משום דחיישין כשמתחיל להסיר שמה יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא ייחס צבצול כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי וליטול קוץ בשבת מודה שמואל אע"ג דמייחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחצורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אצו דלא נפיק מפן יוסף כיון דליתא מלוה להכות ומשמע בסמוך דאפי' ציואל ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקי לה רב חסדא במסרבין צו ללאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מיילי להלקותו ומיהו קשה היכי אתא בן צבל ומומר מאחר כיון דלמרי' כיון דלמרי' פטור במסרבין צו ללאת ואינו יוצא ושמה גלויי מילתא בעלמא הוא דפן יוסף מייחייב אפי' צבנו אע"ג דלרבעים יכנו לא מייחייב צבנו: **והאמר רב** ששת ביישו ובו' מימה דצפ' החובל (ב"ק ד' פו:) צעי רבי אבא צר ממל ציישו ישן ומת מהו ולא איפשיטא והכל פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת ציישו ישן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישן ליואל ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתייתן היא צפרק החובל ה' הנבייש את הישן חייב ור"ת גריס והאמר רב ששת ציישו חייב ואיואל ליהרג קאי מיהו אין כל כך מימה אס לא הציא דברי רב ששת צפרק החובל למיפשט היא צעיא דכי האי גוונא אשכחן צנדרים צפרק אין צין המורד (ד' לה:) וס' דליציעיא לן הנהו כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיה ולא מייחייב התם דברי רב הונא צריה דרב יהושע דלמרי' צפרק קמא דקדושין (ד' קמ:) וס' הני כהני שלוחי דרמחמנא וניהו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דלאן לא מצינן עבדין ושלוחי דידן עבדי: **הבהו הבאה שאין בה ובו'.** מימה אתא לקי הא פן יוסף לאו שיתן לאזהרת מיתת צ"ד הוא דמייחייב נפקא לן אזהרה למכה אצו כדליתא בצפרי וצירושלמי: שיכול

א [שבת קה: קו: קמא:
כרימות כ"ג, א] צ"ק פ"ה:
א כרימות לז: מכות ט'
ד [ויצמות כ: ושי"ג:
ה [שם ק"א, א] [ב"ק ד':
כ"מ סב. חגיגה כו. יצמות
כב: א] [משפטים פ"שה
ה, א] [ה [שבת ט"ה,
ט [דף מב, א] [דף פ"ה:
ט [ונעי היטב תוס' יומא
ע: ד"ה מי איכא תוס'
כ"מ ז: ד"ה מן,]

תורה אור השלם
1. אלהים לא תקלל
וְנִשְׂאָה בַּעֲפָר לֹא תֹאמַר:
שמות כב כו

מוסף רש"י

מלאכה שאינה צריכה לגופה. כל מלאכה שאינה צריכה אלא לסקנה מעליה, היא מלאכה שאינה צריכה לגופה, ודבריו לא צלה לו ולא היה נרץ לה, לכן לא מלאכת מחשבת היא לר"ש (שבת צ"ג.) ביישו ישן, ומה שכתבנו שיש להסיר את המלאכה שיהיה פרוטה י"ש זה משלמי פרוטה משלם ואינו נוקה, דלפינן כדמוכח דלאו נעוה (כ"ג:) צמירוס יצתה תורה חובל בחצירו לתשלומין, וכי אין צה שוה פרוטה לוקה שעבר על לא יוסף פן יוסף (מכות ט"ו.) דמקשינן הכאה לקללה. בפרשת ואלה המשפטים סמך הענין אלא שפסק אחד מפסיק ציניה ואיכא מ"ד היקש הוא (יבמות ק"א.)